

Leren van Kamperzeedijk

Conceptversie, Peter Heerema (www.locus-heerema.nl), 190216

Kamperzeedijk is een geslaagd voorbeeld van het samenvallen van dorpsinitiatief met een nieuwe stijl van overheidsbestuur. Dat lukt in dit geval omdat er heldere bestuurlijke kaders en randvoorwaarden zijn, de inzet uit de dorp groot is en alle belanghebbenden samen op zoek zijn gegaan naar een bevredigend compromis. Zo'n proces staat of valt met wederzijds respect en vertrouwen in ieders rol en verantwoordelijkheid. In dit artikel beschrijf ik de loop van dat proces en de lessen die we daarvan kunnen leren. Dat gebeurt in drie stappen: (1) wat speelde er aan de Kamperzeedijk?, (2) wat kunnen we concluderen over de aanpak? en (3) welke aanbevelingen levert dit op? Ik hoop dat dit verhaal ook anderen in Overijssel kan inspireren.

1. Wat speelde er aan de Kamperzeedijk?

Kamperzeedijk is een dorp van circa 700 inwoners in de gemeente Zwartewaterland in de provincie Overijssel. Het ligt aan de noordelijke grens van de polder Mastenbroek in het Nationaal Landschap IJsseldelta. De Kamperzeedijk is ook een provinciale weg, de N760, aan weerszijden waarvan het dorp ontstaan is. Deze wegverbinding tussen Kampen en Genemuiden ligt op een voormalige zeedijk uit de 14^e eeuw, die de polder Mastenbroek beschermde tegen overstroming door de Zuiderzee. De dijk is van vroeg af aan ook een belangrijke verbinding naar Noord-Nederland (en verder) als onderdeel van de Hanzeroute. Zo belangrijk is de Kamperzeedijk nu niet meer. Wel is de weg nog steeds van groot economisch en maatschappelijk belang voor de ontsluiting van het dorp richting Kampen en Genemuiden en de bereikbaarheid van en voor bewoners, bezoekers en bedrijven. Het is hun levensader, zoals ze zeggen.

In 2005 is de IJsseldelta erkend als Nationaal Landschap. De landschappelijke kwaliteiten vormen er het uitgangspunt voor behoud door ontwikkeling. Dat betekent dat gebieden zich sociaal-economisch voldoende moeten kunnen ontwikkelen, terwijl de bijzondere kwaliteiten van het gebied worden behouden of versterkt. Daartoe kan o.m. een dorpsontwikkelingsplan (DOP) worden

gemaakt. Het dorp Kamperzeedijk startte in 2009 met het maken van zo'n plan¹. Belangrijke thema's waren de leefbaarheid, de uitstraling van het centrum van het dorp, nieuwbouw, de bereikbaarheid, de verkeersdrukke en de verkeersveiligheid in het dorp. Het liefst zou de dorpsvereniging de inrichting van de Kamperzeedijk als doorgaande weg in het dorp aanpassen.

Probleem is dat er onduidelijkheid was over de verkeerskundige status van de N760. Het was geen erftoegangsweg (60 km/uur) en ook geen gebiedsontsluitingsweg (80 km/uur), maar een zogenaamde "grijze weg". Dat wil zeggen: de provincie (als wegbeheerder) heeft de weg nog niet ingericht als gebiedsontsluitingsweg. Aanpassing heeft geen prioriteit (dus ook geen budget). Er dreigde dus een zekere patstelling: geen afwaardering², maar ook geen aanpassing. Deze onduidelijke status blokkeerde herinrichting van de N760 en daarmee de voortgang, haalbaarheid en uitvoering van de dorpsplannen.

Het proces kwam in beweging toen de betrokken partijen (van dorp, provincie en gemeente) in gesprek gingen met elkaar om te zoeken naar mogelijkheden om een brug te slaan tussen de verschillende belangen. De mogelijkheid die zich in die interacties aandeede was om een plan van aanpak voor de Kamperzeedijk te gaan maken binnen het kader van de gebiedsontwikkeling Nationaal Landschap IJsseldelta. Herinrichting van de N760 (sectoraal beleid) en dorpsontwikkeling (gebiedsbeleid) kunnen zo op een voor beide vruchtbare manier aan elkaar verknoopt worden. De weg maakt immers ook onderdeel uit van (de kwaliteit van) het landschap en fungeert als drager voor sociaal-economische ontwikkeling. Verschillende belangen kunnen op die wijze tegelijkertijd worden bediend. Vanaf die doorbraak in 2011 is door alle betrokkenen samengewerkt om de doelen en ambities voor dorpsontwikkeling en wegaanpassing zo goed mogelijk in de vorm van een voor ieder bevredigend compromis te combineren³.

In 2015 ligt er een mooi, concreet en haalbaar ontwerp met veel draagvlak en grote tevredenheid onder bewoners, bestuurders, politiek en ambtenaren. De te treffen verkeerskundige maatregelen passen goed bij de projecten voor dorpsontwikkeling. De leefbaarheid verbetert en het centrum van het dorp wordt versterkt bij MFA De Driester in de vorm van een te realiseren plein en park. Ook ontstaat er meer eenheid in de kom van Kamperzeedijk. De beleving van de N760 als barrière wordt weggenomen en er kan in principe een plan voor nieuwe woningbouw worden gerealiseerd. In

¹ Werkgroep DOP Kamperzeedijk, "Het dorpsontwikkelingsplan voor Kamperzeedijk, de Pieper en de Mandjeswaard", Kamperzeedijk, september 2010. Zie voor meer informatie: www.kamperzeedijk.nl

² In het provinciaal coalitieakkoord 2011-2015 was afgesproken om geen wegen meer af te waarden naar 60 km wegen

³ Dat leidt er in ieder geval toe dat bij de herziening van de provinciale Omgevingsvisie in 2013 de N760 van kleur is verschoten naar blauw. Vanaf dat moment is het een "gebiedsontsluitingsweg, definitieve status afhankelijk van ontwikkelingen in de omgeving".

december van dat jaar wordt uit verschillende biedingen de aannemer geselecteerd die de verkeerskundige werken gaat uitvoeren. Een belangrijke mijlpaal in de realisering van de plannen is dan bereikt.

2. Wat kunnen we concluderen over de aanpak?

De benadering in Kamperzeedijk wordt wel een vorm van “omdenken” genoemd. Omdenken betekent dat de provincie als wegbeheerder de gebruikelijke procedure voor herinrichting of (groot) onderhoud van wegen loslaat en de opgave plaatst binnen de context van gebiedsontwikkeling. Daardoor kunnen verschillende belangen gehonoreerd worden. Dat wil zeggen: plaats de opgave in het kader van de ambities van Nationaal Landschap IJsseldelta, luister naar de wensen van bewoners en gebruikers, zie de kansen en mogelijkheden die zij zien voor integrale gebiedsontwikkeling (zoals uitgewerkt in het DOP) en zoek dan uit of en hoe de verkeersaanpak de dorpsplannen en kwaliteitsambities kan ondersteunen.

Het omdenken van de aanpassing van de N760 wordt gezien als succes. De rol en inzet van de dorpsraad, de betekenis van het dorpsontwikkelingsplan, de functie van de weg voor het dorp, de inbedding in het programma van het Nationaal Landschap IJsseldelta en de opstelling van gemeentelijke en provinciale bestuurders en ambtelijke contactpersonen hebben daar aan bijgedragen. Ik loop deze factoren na om te kijken wat er van geleerd kan worden. Dat doe ik in de vorm van drie conclusies: “Bouw de Eiffeltoren”, “Koester de combinatie” en “Wees creatief en reëel”.

Bouw de Eiffeltoren

“Bouw de Eiffeltoren” is een metafoor die stelt dat de creatie van iets bijzonders de samensmelting vergt van talloze losse onderdelen tot één samenhangend geheel⁴. Vertaald naar Kamperzeedijk staat deze metafoor voor de inspanningen van diverse actoren om tot een collectieve doorbraak te komen⁵.

⁴ Door gedeputeerde Boerman gebruikt bij de presentatie door de dorpsraad in januari 2015 van de schetsen voor het nieuwe dorpshart van Kamperzeedijk.

⁵ betrokkenen zijn met name de dorpsvereniging Kamperzeedijk, de gemeente Zwartewaterland en de provincie.

Op de eerste plaats zijn die actoren de inwoners van Kamperzeedijk. “Dorpskracht zit in onze genen”, zeggen ze in het dorp. Het is er de gewoonte om zélf initiatief te nemen en dan met de overheid over mogelijke oplossingen te overleggen. Handen uit de mouwen, meedoen, werk met werk maken en alles goed bespreken met elkaar vormen ingrediënten van de dorpscultuur. Het is en wordt er met de paplepel ingegoten. Een mooi voorbeeld is dat de eerste multifunctionele accommodatie van Nederland in dit dorp staat (MFA De Driester). Daar is men best trots op.

De dorpskracht is groot in Kamperzeedijk. Het collectieve belang van leefbaarheid heeft voor ieder grote persoonlijke betekenis. De school is daarin een bindende factor. In het dorpsontwikkelingsplan wordt de gemeenschapszin, die men hogelijk waardeert, door sommigen toegeschreven aan het feit dat Kamperzeedijk geen kerkelijke gemeente is, geen kerkdorp. Men kerkt over het algemeen in de omliggende plaatsen. Daardoor bestaat niet het gevaar dat het al dan niet horen tot een dorpskerk betekent dat men erbij hoort of niet. Zoals het plan zegt: “iedereen is ons even lief”.

De activiteiten van de dorpsvereniging om te komen tot een gedragen dorpsontwikkelingsplan passen naadloos in deze cultuur. Namens de dorpsraad, waarin alle verenigingen van het dorp zijn vertegenwoordigd, zijn vanaf 2009 diverse bijeenkomsten met bewoners georganiseerd. Daar zijn soms ook externe deskundigen, de gebiedsmakelaar en vertegenwoordigers van gemeente en provincie bij. Tijdens deze sessies kunnen de bewoners inbrengen wat zij zelf van hun leefomgeving vinden, wat zij belangrijk vinden dat er gaat gebeuren en welke zaken speciale aandacht vragen, zoals de leefbaarheid, de sociale cohesie of de ruimtelijke kwaliteit van het dorp. In 2011 start op initiatief en onder verantwoordelijkheid van de dorpsvereniging een projectgroep Facelift, die ontwerpessies (“schetsschuiten”) met bewoners en andere betrokkenen organiseert. Dat leidt tot concrete voorstellen voor een nieuwe inrichting van het centrum van het dorp als centrale ontmoetingsplek en een geschikte locatie voor een bescheiden aantal nieuwe woningen. Het zijn geen voorstellen die vervolgens op het bureau van de gemeente of de provincie worden gedeponed (als “claims”), integendeel: beide onderwerpen worden door het dorp zelf verder uitgewerkt met ondersteuning door gemeente en provincie (in de vorm van informatie, expertise, subsidie).

Op de tweede plaats is een doorbraak mede mogelijk gemaakt door de actieve inzet van politiek, bestuur en ambtelijke organisaties. De verantwoordelijke wethouder in gemeente Zwartewaterland is enthousiast, een betrokken Statenlid doet voorwerk door te praten met verschillende partijen en een motie in te dienen teneinde GS te bewegen tot actie⁶, de betrokken gedeputeerden overleggen

⁶ Motie van Laura Antuma (CDA) ingebracht in Provinciale Staten in vergadering bijeen op 13 juli 2011.

onderling in collegiaal verband en doen mee en ambtelijk wordt ruimhartig steun verleend aan de totstandkoming van het dorpsplan (zoals o.m. in de vorm van een vast aanspreekpunt). Wederzijds vertrouwen speelt daarbij een grote rol. Vertrouwen op dorpskracht impliceert dat de overheid heldere kaders stelt en een dirigerende rol loslaat. Anderzijds moet bij de mensen in het dorp het vertrouwen groeien dat ze voor steun en expertise bij de overheden terecht kunnen. Met respect voor ieders rol en verantwoordelijkheid, ontstond zo aan de Kamperzeedijk over en weer een open verhouding tussen bewoners en overheden.

Koester de combinatie

De ervaring leert dat de kansrijkheid van projecten vaak wordt vergroot wanneer verschillende beleidsdomeinen in hetzelfde gebied met elkaar worden verbonden. Dat wordt ook wel meekoppelen genoemd (het ene belang lift als het ware mee met het andere) of slim combineren (verschillende belangen samen creëren meerwaarde)⁷. Dat geldt ook voor Kamperzeedijk. Wat aanvankelijk een patstelling leek te zijn, werd in 2011 doorbroken door de ambities voor dorpsontwikkeling en weginrichting te combineren. Het Statenlid Laura Antuma gaf met vragen en de concept-motie in Provinciale Staten een belangrijke aanzet tot deze doorbraak. De dorpsplannen van Kamperzeedijk in het kader van gebiedsontwikkeling Nationaal Landschap IJsseldelta mogen volgens haar niet stagneren door onduidelijkheid over de aanpak van de N760. Zij stelt dat de gemeenten Kampen en Zwartewaterland, de dorpsraad Kamperzeedijk en het bedrijfsleven constructief willen meewerken aan een oplossing en dat de weg een mooi voorbeeldproject voor Overijssel kan zijn.

Dit leidt ertoe dat in het najaar van 2011 het Bestuurlijk Kernteam van het Nationaal Landschap IJsseldelta kiest voor een verkenning naar (het functioneren van) de Kamperzeedijk binnen de gebiedsontwikkeling Nationaal Landschap IJsseldelta met als trekker de gemeente Zwartewaterland. Twee projecten uit deze verkenning worden snel gerealiseerd - de aansluiting N760-Friese weg en het fietspad bij Grafhorst -, waarna ingezoomd is op het Dorpshart van Kamperzeedijk. De uitvoering vindt plaats in nauwe samenwerking met vertegenwoordigers van omwonenden en gebruikers van de weg. Dat past in de cultuur en werkwijzen van Nationaal Landschap IJsseldelta. Daarmee is de gewenste verbinding tussen dorpsontwikkeling en wegaanpassing een feit en krijgt het “omdenken” een concrete invulling en menselijke maat.

⁷ Dat speelt in de afgelopen jaren sterk in de domeinen van water en ruimte, bijvoorbeeld in de zoektocht naar slimme combinaties als het gaat om meerlaagsveiligheid. Zie o.a. Arwin van Buuren e.a., “Die het water deert, die het water keert”, Overstromingsrisicobeheer als maatschappelijke gebiedsopgave, EUR/Deltares, 2015.

Doorslaggevend voor de doorbraak is dat betrokken partijen elkaar hebben opgezocht, zijn gaan luisteren en elkaars belangen helder in beeld hebben gebracht. Die belangen zijn het aanpassen van de weg voor de doorstroming van het verkeer ten behoeve van sociaal-economische ontwikkeling, de woningbouw, de wens om een centrale ontmoetingsplek in het dorp te creëren, de verbetering van de (perceptie van) verkeersveiligheid in het dorp, de ruimtelijke kwaliteit conform de doelen van Nationaal Landschap IJsseldelta en niet op de laatste plaats het belang van de beperkt beschikbare financiële middelen. Bij dit omdenken hoort namelijk ook een goed en serieus management van verwachtingen en de bereidheid tot zelfwerkzaamheid.

De uitkomst is een voor alle partijen bevredigend compromis. Niet onderzocht, maar wel waarschijnlijk is dat wanneer de schaal van een vraagstuk behapbaar is en de materie in wezen niet te complex, de kans op succes van combineren groot is, zeker wanneer het de mensen in een gebied direct raakt en de betrokkenheid van bewoners groot is, zoals bij Kamperzeedijk. De provincie kan een extra zet aan het proces geven door zich te verbinden met bewoners en andere partijen vanuit de vraag wat zij nodig hebben van de provincie om tot een oplossing voor het vraagstuk te komen op basis van wederzijds vertrouwen en uiteraard passend binnen de provinciale beleidskaders.

Wees creatief en reëel

Het dorpsontwikkelingsplan, gestart als project in het kader van de gebiedsontwikkeling Nationaal Landschap IJsseldelta, bood de basis voor het dorp om met de provincie verder te overleggen over de mogelijkheden om het dorpshart van Kamperzeedijk anders in te richten. De bewoners hadden daarbij helder voor ogen dat een aanpassing van de weg op basis van hun wensen zou moeten passen bij de algemene regels en normen die de provincie hanteert voor de inrichting en onderhoudsplanning van wegen. Zij waren daarin heel reëel en hebben de bomen niet tot in de hemel laten groeien, maar de voeten op aarde gehouden.

Ook creativiteit is een belangrijke ingrediënt van het project Dorpshart Kamperzeedijk. Qua proces is dat terug te zien in het flexibel omgaan met programma's en middelen, het voorwerk van PS dat verricht is, het elkaar opzoeken, de ruimte voor zelfwerkzaamheid, de tijd die geïnvesteerd is in cocreatie en de bereidheid om over de schutting heen te kijken en elkaar te helpen door te verbinden. Een belangrijke rol was daarbij weggelegd voor ontwerpend onderzoek en het gezamenlijk afwegen van opties. Door middel van schetsschuiten met bewoners, experts en overheden zijn het algemene programma van eisen en het specifieke programma voor enkele

locaties gezamenlijk uitgewerkt. Dit gezamenlijke proces is getrokken door en onder verantwoordelijkheid van de dorpsvereniging.

Doordat partijen gezamenlijk hebben gekeken naar het gebied als samenhangend systeem, is inzicht ontstaan in de (on)mogelijkheden van de ambities. En er was ruimte en initiatief van de dorpsvereniging om vernieuwende werkvormen te gebruiken. Het gezamenlijk maken van een dorpsontwikkelingsplan heeft in dat opzicht sterk gewerkt als creatieve katalysator. Bijeenkomsten met bewoners en ontwerpessies (schetsschuiten) hebben vele wensen en ideeën boven tafel gebracht. Fantasieën of irreële wensen konden tijdig worden afgeschoten of landden met de voeten op aarde, bewust als men was van de budgettaire grenzen.

Belangrijk was ook dat de dorpsraad zelf de achterban in het dorp heeft georganiseerd en de keuzes naar de inwoners toe heeft verdedigd en niet de provincie of de gemeente. Bovendien bleek de externe ondersteuning (door Gerard Hendrix) een positieve factor vanwege de inbreng van zijn kennis, ervaring en netwerk. De inzet van middelen uit fondsen van Nationaal Landschap IJsseldelta en uit sociaal flankerend beleid van de provincie én de gemeentelijke cofinanciering hebben veel mogelijk gemaakt, maar minstens zo belangrijk was de bereidheid tot zelfwerkzaamheid in het dorp en de bereidheid van de wegbeheerder om een bijdrage te leveren in natura en om werkzaamheden te combineren of naar voren te halen. Feitelijk heeft de beschikbaarheid van relatief geringe financiële middelen tot meer inzet en waarde geleid (“meer doen met minder geld”).

Tot slot: de verkeersveiligheid was en is voor de bewoners van Kamperzeedijk een belangrijk punt. De N760 is in de loop der jaren steeds drukker geworden als gevolg van toename van het verkeer en de groei van bedrijvigheid. Dat ging met name ten koste van de oversteekbaarheid. Ook was de verkeerssituatie lastig bij enkele aansluitingen. Er zijn situaties denkbaar waarbij mensen dit meer als bedreiging zien, dan als een kans. Zo niet in Kamperzeedijk. De onvolkomenheden moeten verbeterd worden omdat het dorp juist grote waarde hecht aan de N760. De weg wordt gezien als kans, niet als bedreiging voor het dorp. Men spreekt over een dynamische levensader, die onverbrekkelijk hoort bij het dorp. Voor het succes van het omdenken is deze positieve insteek van groot belang.

3. Welke aanbevelingen levert dit op?

De ervaringen in Kamperzeedijk tonen ons de waarde van een open houding en respectvolle interactie met elkaar. Dat is niet soft, maar constructief. Het project leert dat een doorbraak gerealiseerd kan worden wanneer mensen (bestuurders, ambtenaren, bewoners en dergelijke) verantwoordelijkheid nemen, nieuwsgierig zijn en belangstelling tonen voor de dromen en zorgen van de ander, uit hun rol durven stappen en leiderschap nemen voor het geheel in plaats van op te komen voor een deelbelang, het eigen vakgebied of de eigen sector of organisatie. Dat vraagt moed (terwijl je niet precies weet hoe dat moet), het vermogen jezelf te zien als deel van het systeem (wat niet tot de vanzelfsprekende rol of functie behoort) en de vaardigheid om vraagstukken te zien als kans en niet als bedreiging (voor je positie, macht, middelen of aanzien). Zo kan de weg vrijgemaakt worden om schijnbare tegenstellingen tussen mensen, belangen en organisaties te overwinnen. Wat op het eerste gezicht een toevallige samenloop van gebeurtenissen lijkt, kan je ook tijdig waarnemen, onderkennen en constructief gebruiken, bijvoorbeeld door tijdelijk de regie te nemen om partijen met elkaar te verbinden. Zo is Kamperzeedijk een goed voorbeeld van bestuurlijke vernieuwing en de toepassing van de provinciale participatiecode “avant le lettre”⁸.

Concreet wil ik nog de volgende tien tips meegeven op basis van de ervaringen in Kamperzeedijk.

1. Geef het zoeken naar slimme combinaties een plek in de (jaarlijkse) programmering van provinciale gebiedsagenda's en sectorale programma's.

In dit geval konden de beleidsagenda infrastructuur en de gebiedsagenda van Nationaal Landschap IJsseldelta met elkaar verbonden worden om tot een succesvolle combinatie van wegaanpassing en gebiedsontwikkeling te komen. Stimuleer omdenken, geef omdenkers een kans.

2. Zorg tijdig voor een helder beleidskader en eenduidige randvoorwaarden.

In dit geval was dat het beleidskader én de procescultuur van Nationaal Landschap IJsseldelta met de ambities omtrent behoud van ruimtelijke kwaliteit en ontwikkeling van sociaal-economische kansen. In beide gevallen speelt de N760 een rol: als onderdeel van het landschap én als drager voor ontwikkeling. Een mogelijke aanpassing van de weg is geen bedreiging, maar een kans.

⁸ Deze manier van denken en handelen is misschien ook al in andere, mij onbekende provinciale projecten toegepast, maar is in ieder geval al eerder gebruikt bij de provinciale Verkenning Energielandschappen Overijssel (ELO, 2012). De manier van denken en handelen is ontleend aan Otto Scharmer, “*Theory U: Leading from the Future as it Emerges*”, Cambridge, MA, SoL 2007.

3. Maak standaard de inzet van betrokkenen, zoals een dorpsvereniging, onderdeel van je strategie. In dit geval leverde de grote dorpskracht van Kamperzeedijk (actief, betrokken en enthousiast) een niet te onderschatten positieve impuls aan de rijkdom en voortgang van het proces. Ook de inbreng, openheid en toegankelijkheid van bestuur en ambtelijke organisatie bij gemeente en provincie en het vertrouwen dat daardoor groeide, bleken belangrijke bijdragen aan succes.
4. Zoek elkaar op en breng de verschillende belangen helder in beeld. Zoek daarbij naar een voor alle betrokkenen bevredigend compromis en naar mogelijkheden om zaken met elkaar te verbinden en werk met werk te maken. “Over de muren heen kijken” kan heel effectief en efficiënt zijn en ook bijdragen aan versnelling en kostenbesparing. Houd het wel behapbaar.
5. Zie het proces als een gezamenlijk leertraject en handel daar naar. Leer ook van (niet: kopieer) andere ervaringen (want iedere situatie is anders). Wees niet bang voor fouten! Van “fouten” leer je.
6. Organiseer creativiteit door andere werkvormen te introduceren. Met behulp van ontwerpend onderzoek (zoals een schetsschuit) wordt de blik verruimd en kunnen opties worden verkend en afgewogen.
7. Leg verantwoordelijkheden neer op het niveau waar ze thuishoren. Zo was de provincie verantwoordelijk voor de N760, maar was de dorpsraad verantwoordelijk voor het betrekken van de bewoners in het proces, voor de introductie van nieuwe werkvormen en voor de uitleg en toelichting op opties en keuzes naar de bewoners toe.
8. Hanteer spelregels voor de omgang met elkaar. Denk aan: vanaf de start goed luisteren naar elkaar, doorvragen, oog hebben voor elkaars belangen en duidelijk communiceren. Manage de verwachtingen. Neem de tijd en ga uit van de positieve intenties van betrokkenen.
9. Schakel externe ondersteuning in wanneer dat van meerwaarde kan zijn vanwege inbreng van kennis, ervaring en netwerk. Kijk wat de behoefte is en lever maatwerk.
10. Borg de ervaringen in de betrokken organisaties. Dat kan onder andere door leerervaringen tijdig vast te leggen (in een periodiek “Journaal”), uit te dragen (nieuwsbrief, websites) en (wanneer relevant) als inspiratiebron te betrekken bij andere projecten en processen, zoals bijvoorbeeld bij de aanpak van verschillende traversen in Overijssel.

Verantwoording

Ik heb dit verhaal gemaakt in opdracht van de provincie Overijssel (kenmerk 2015/0396558; contactpersoon: Ronald van Witzenburg). Voor het schrijven van dit verhaal heb ik een beperkt aantal schriftelijke bronnen geraadpleegd en vooral geput uit gesprekken met enkele betrokkenen.

Ik heb gesproken met:

- een delegatie van de Werkgroep Dorpshart van de dorpsvereniging Kamperzeedijk: Jan van de End (voorzitter van de Wg. Dorpshart), Henk van der Velde, Henk Selles, Yvonne Selles en Willy Selles + extern ondersteuner Gerard Hendrix.
- de provincie: Bert Boerman (gedeputeerde), Laura Antuma (lid Provinciale Staten 2003-2015), Ronald van Witzenburg, Eef Uiterwijk, Edwin Koenen en Henk Bolding van de Afdeling Wegen en Kanalen en Vincent Klijnsma, voormalig projectleider Nationaal Landschap IJsseldelta.
- de gemeente Zwartewaterland: Antonio de Boer.

De wijze waarop ik hun inbreng heb verwerkt in dit verhaal is mijn eigen verantwoordelijkheid.